

Nieuws

Genetische diversiteit – sleutel voor transitie in landbouw en bosbouw

23 maart 2023

Onze wereldvoedselproductie is sterk afhankelijk van een klein aantal topgewassen zoals rijst, mais en graan. De landbouw en veehouderij zijn grootschaliger, intensiever en meer gespecialiseerd geworden, waarbij een beperkt aantal hoogproductieve rassen en variëteiten veel wordt gebruikt. En ook de genetische diversiteit in onze bossen is beperkt. Zowel de landbouw als onze bossen zouden gebaat zijn bij meer diversiteit vanwege klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en de bedreiging van ziekten en plagen. Wetenschappers, fokkers, veredelaars, bosbeheerders, ngo's en beleidsmakers kwamen op 15 maart 2023 bij elkaar in Wageningen om hun inzichten hierover te delen.

"Biodiversiteit voor voedsel en landbouw holt achteruit. Soorten verdwijnen, ecosystemen degraderen, genetische diversiteit binnen soorten, zowel binnen wilde soorten als de door ons gebruikte gedomesticeerde soorten, neemt af. Ons landschap wordt steeds meer een eenheidsworst, inheemse soorten worden verdrongen door exoten en pesticiden vervuilen de bodem en het water. Dat maakt onze voedselproductie kwetsbaar voor ziekten, plagen en klimaatverandering." De woorden van Irene Hoffmann, secretaris van de FAO Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture, liegen er niet om: er moet actie worden ondernomen.

Sipke Joost Hiemstra, hoofd van het CGN, benadrukt: "Om de genetische diversiteit veilig te stellen voor toekomstig gebruik, moeten we die niet alleen opslaan in genenbanken. Als je wil dat de unieke eigenschappen van gewassen, bomen en dierenrassen blijven bestaan, moet je ze ook blijven gebruiken en actief benutten in de huidige landbouw en bosbouw."

Sprongen in praktijk en beleid

Gelukkig is er ook goed nieuws: niet alleen neemt het aantal biodiversiteitsvriendelijke praktijken in de landbouw en veeteelt toe, ook op beleidsniveau worden flinke stappen gezet. Zo is er het Framework for Action on Biodiversity for Food and Agriculture van de FAO, met daaraan verbonden Global Plans of Action voor planten, dieren, bomen en aquacultuursoorten. En ook het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (GBF) heeft 14 doelen die direct of indirect gelinkt zijn aan agrifood-sectoren.

"Wel moet er nog heel veel gebeuren," aldus Hoffmann. "Het behalen van al die actieplannen en doelen vraagt om innovatie en samenwerking op mondiale, maar ook lokale schaal. Daarbij moeten er goede en praktische afspraken gemaakt worden, zodat de opbrengsten van het gebruik van genetische bronnen wereldwijd eerlijk worden verdeeld en zodat de biodiversiteit in stand kan worden gehouden".

Beter zaaigoed voor kleinschalige tropische boeren

Rutger Groot, voorzitter van de Knowledge Transfer foundation van East West Seed (EWS), vertelt over hun werk om voedselgewassen te veredelen en het betere zaaigoed ter beschikking te stellen aan boeren, vooral in tropische landen. Zo worden de opbrengst van de oogst, klimaatbestendigheid en de voedselzekerheid verbeterd. Tegelijkertijd draagt EWS ook kennis over en worden verbeterde gewassen bewaard in een eigen genenbank, waarbij wordt samengewerkt met publieke genenbanken.

Groot: "Nu de wereldwijde voedselzekerheid en klimaatverandering dringend behoefte hebben aan versnelde plantenveredeling, is snelle en gemakkelijke toegang tot genetische hulpbronnen vereist." Hij voegt toe: "Het lastige is wel, dat juist de regulering rondom het gelijkwaardig delen van de opbrengsten veel praktische barrières opwerpt voor commerciële plantenveredelaars. Het is bijna ondoenlijk om van elk zaadje de herkomst en toestemmingen te blijven toetsen, elke keer als je het opnieuw ergens in toepast. Het zorgt voor enorme vertraging, en die tijd hebben we niet."

Toekomstbestendige bossen

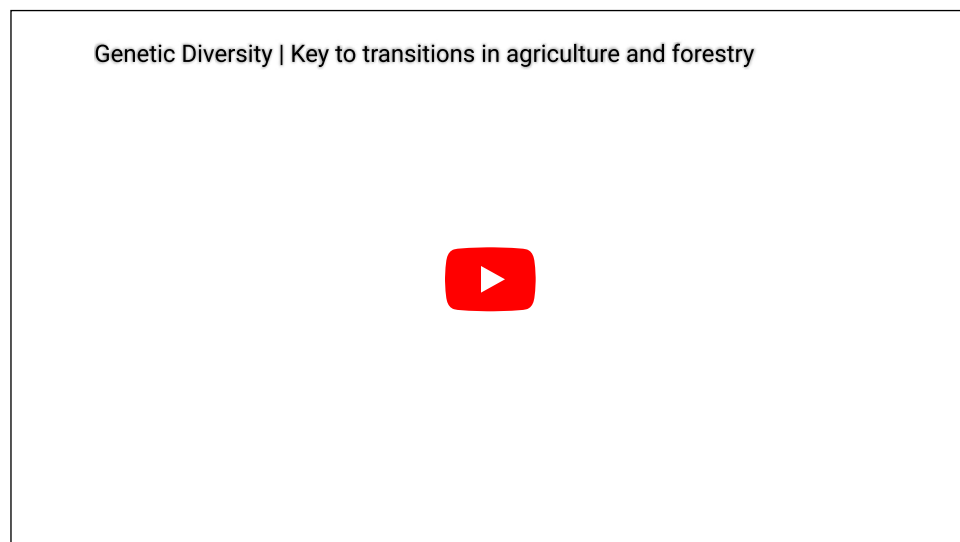
Ook op bosgebied wordt er hard gewerkt aan het behoud en beheer van genetische bronnen, bijvoorbeeld door het beschermen van autochtone (oorspronkelijke) boomsoorten in hun natuurlijke landschap. Hank Bartelink, Directeur van LandschappenNL: "We staan voor een flinke opgave, want Nederland is een van de slechtste jongetjes van de klas, als het gaat om het beschermen van habitats en soorten." Om het tij keren, is het aanplanten van meer bomen een van de meest effectieve maatregelen. "We moeten meer dan 160 miljoen bomen aanplanten om de doelen van CO2-opslag en natuuroppervlak in Nederland te gaan halen."

Maar wat voor plantmateriaal kun je dan het beste gebruiken? "Daarbij komt de [Rassenlijst Bomen \(https://www.rassenlijstbomen.nl/\)](https://www.rassenlijstbomen.nl/) goed van pas. Daarin kun je precies zien welke boomsoort past bij je gebruiksdoel en wat de herkomst is van het materiaal." De rassenlijst kent ook autochtone boomsoorten en boomsoorten die nodig zullen zijn om ons aan te passen aan klimaatverandering. "We moeten onze bossen sterker maken voor de toekomst en er moet meer aandacht zijn voor kennisoverdracht aan bosbeheerders," zegt Bartelink.

Genetic Diversity-event

Aan actiebereidheid en betrokkenheid geen gebrek: ruim 150 deelnemers van uiteenlopende organisaties uit verschillende landen en sectoren bezochten Wageningen voor het delen van kennis, leggen van contacten en het voeren van dialoog over genetische bronnen. "De actieve en enthousiaste deelname in de workshops laat zien hoe belangrijk het thema wordt gevonden. We hebben weer veel nieuwe ideeën opgehaald en feedback op onze CGN-strategie gekregen. Ik ben heel blij met de positieve reacties van iedereen die heeft bijgedragen aan dit event," aldus Hiemstra.

Bekijk de aftermovie van het event op 15 maart 2023:

(/nl/personen/sipke-joost-ir.-sj-sipke-joost-hiemstra.htm)

Hoofd Centrum voor Genetische Bronnen Nederland

ir. SJ (Sipke Joost) Hiemstra (/nl/personen/sipke-joost-ir.-sj-sipke-joost-hiemstra.htm)

Contactformulier (/nl/onderzoek-resultaten/wettelijke-onderzoekstaken/centrum-voor-genetische-bronnen-nederland/showcontactpersonid=4113&contactpersonname=ir.%20SJ%20%28Sipke%20Joost%29%20Hiemstra&isorganisation=false&or

Terugblik op workshops en presentaties

> Genetic Diversity - een terugblik (/nl/onderzoek-resultaten/wettelijke-onderzoekstaken/centrum-voor-genetische-bronnen-nederland/genetic-diversity-key-to-transitions-in-agriculture-and-forestry-terugblik.htm)

Nieuwsbrief Genetische Diversiteit

Wil je op de hoogte blijven van al het nieuws rondom genetische diversiteit van planten, bomen en dieren?

